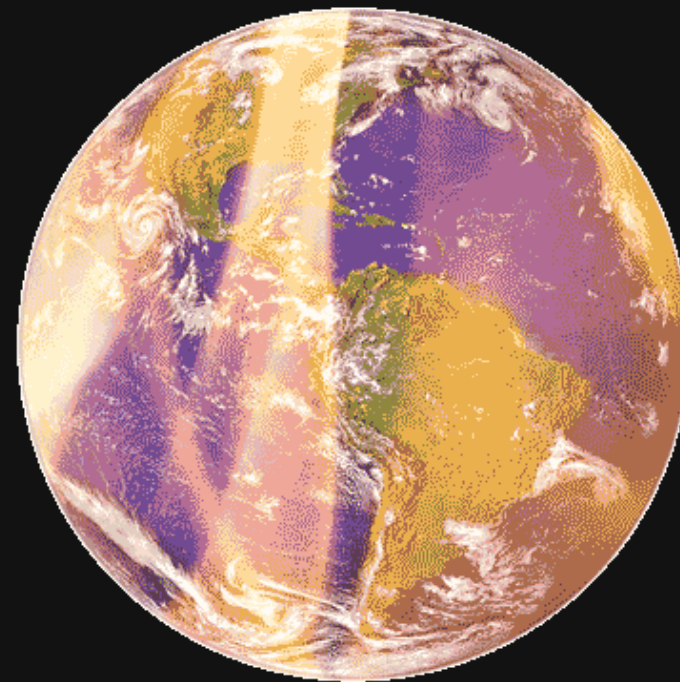

Pravidlo 3 x R jako základ účinného nakládání s odpady

Start

Interreg

Co-funded by
the European Union

LYSKOR

Czechia - Poland

PROJEKT PT. "EKOSĄSIEDZI" JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO ORAZ Z BUDŻETU PAŃSTWA RP.
CEL PROJEKTU: UTRWALANIE ZAWIĄZANEJ WSPÓŁPRACY POGRANICZA POPRZECZ REALIZACJĄ DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA KSZTAŁTOWANIE
PROŚRODOWISKOWYCH POSTAW, POPRZECZ WSPIERANIE (ALE NIE NARZUCANIE) PODEJMOWANIA DECYZJI NAD ZMIANĄ STYLU ŻYCIA NA BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONY.

Obsah

Oběhové
hospodářství (OH)

Odpad v našich
životech

Pravidlo 3 x R

Pravidla správného
třídění odpadů

Sběrný dvůr (pol.
PSZOK)

Oběhové hospodářství (OH)

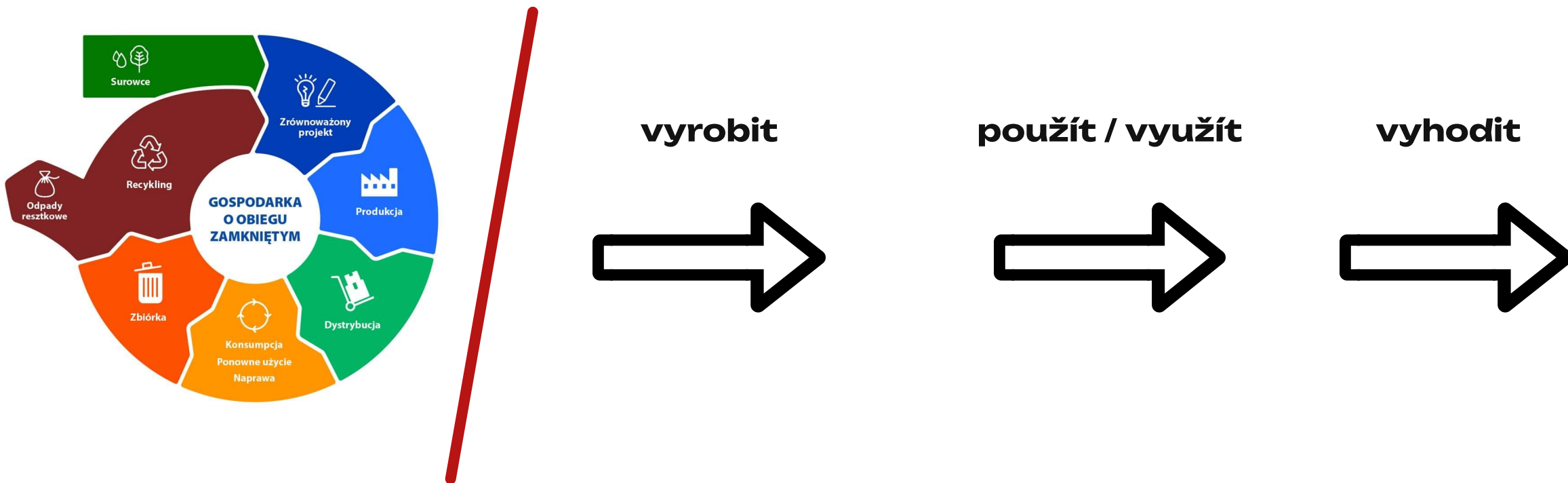
Gospodarka Obiegu Zamkniętego (GOZ)

Oběhové hospodářství je ekonomický systém, ve kterém by výrobky, materiály a suroviny měly zůstat v oběhu tak dlouho, jak je to možné. Oběhové hospodářství se snaží o omezení spotřeby surovin a materiálů, o snížení emisí a energetické náročnosti procesů. Odpady – pokud už vzniknou – by měly být považovány za druhotné suroviny, které lze recyklovat, zpracovat a znovu použít.

Spotřeba, opětovné použití, oprava

Oběhové hospodářství (OH) vs lineární hospodářství (tradiční)

Oběhové hospodářství (OH) vs lineární hospodářství (tradiční)

Oběhové a lineární hospodářství se zásadně liší v přístupu ke zdrojům a odpadu. V tradiční lineární ekonomice je dominantní model založen na principu „vezmi, vyrob, vyhod“. To znamená, že suroviny se získávají, zpracovávají na produkty a po jejich použití se likviduje odpad, což vede k plýtvání zdroji a negativnímu vlivu na životní prostředí.

Oběhové hospodářství se na druhou stranu snaží minimalizovat odpad pomocí opakovaného využití zdrojů. V tomto modelu jsou výrobky navrženy tak, aby byly používány po delší dobu a na konci své životnosti je bylo možno snadno opravit, znovu zpracovat nebo recyklovat. Materiály cirkulují, což snižuje potřebu těžit nové suroviny a následně zmírňuje dopad na životní prostředí. Místo zacházení s odpadem jako s nevyhnutelným finálním produktem, oběhové hospodářství jej považuje za potenciální zdroje pro opětovné použití.

Odpad v našich životech

350 kg

tolik odpadu vyprodukuje
každý z nás za rok

1,7 mln

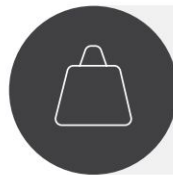
tolik tun odpadu ročně
vyprodukují obyvatelé
Slezského vojvodství

> 40%

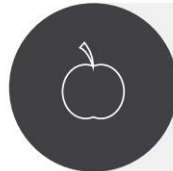
více než 40 % odpadu jde
na skládky místo na
recyklaci

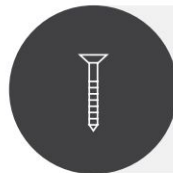
Proč produkujeme tolik odpadu?

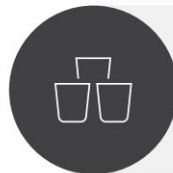
nakupujeme příliš mnoho – akce, sleva, výprodej, nás vede k nakupování, i když něco vůbec nepotřebujeme. 99 % zakoupeného zboží vyhodíme do 6 měsíců.

plýtváme potravinami, až 9 milionů tun ročně. Čtyřčlenná rodina za měsíc vyhodí jídlo v hodnotě přibližně 200 PLN.

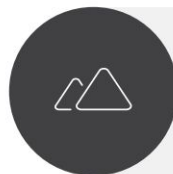
vyhazujeme místo toho, abychom opravovali nebo dali jiným - drobná porucha, malý škrábanec nebo prasklina – hračky, spotřebiče nebo nábytek okamžitě skončí v koši. Tímto způsobem nejenže znečišťujeme životní prostředí, ale přicházíme i o peníze

vše balíme do sáčků, krabic, tašek, které jdou hned po otevření do koše.

používáme jednorázové výrobky – PET lahve, plechovky, jednorázové plenky, sáčky. Bohužel naše pohodlí s sebou nese náklady nejen finanční, ale i ekologické. Plastové sáčky či plastové lahve se rozkládají až několik set let!

více než 40 % našeho odpadu jde na skládku, takže ho již nelze recyklovat. Ztrácíme tak cenné suroviny a možnost opětovného zpracování mnoha materiálů.

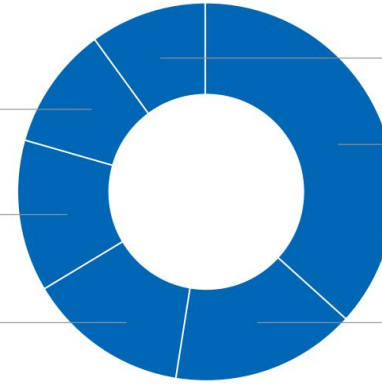
Jídlo

Dlaczego marnujemy żywność?

Niewłaściwe przechowywanie żywności – **9%**

Zbyt duże porcje (w przypadku dań restauracyjnych) – **10%**

Zakup złego jakościowo produktu – **12%**

Przegapienie terminu przydatności do spożycia – **34%**

Zbyt duże zakupy – **15%**

Zakup niesmacznego produktu – **13%**

źródło: Raport „Nie marnuj jedzenia – 2017” Wyniki badania CAPIbus dla FEDERACJI POLSKICH BANKÓW ŻYWNOŚCI

Proč plýtváme jídlem?

- nesprávné skladování potravin – 9 %
- příliš velké porce (v případě jídel z restaurace) – 10 %
- nákup nekvalitního produktu – 12 %
- uplynutí doby trvanlivosti - 34 %
- příliš velké nákupy – 15 %
- nákup produktu, který nám nechutná – 13 %

Pravidla, jak neplýtvat jídlem:

- plánování
- omezení
- skladování
- zpracování

Jak to změnit?

3 x R

Princip 3 x R

Princip 3 x R, tedy Reduce, Reuse, Recycle, je klíčový přístup v odpadovém hospodářství zaměřený na minimalizaci negativního dopadu na životní prostředí.

První pravidlo, „Reduce“, spočívá v omezení množství produkovaného odpadu pomocí snížení spotřeby a výběru produktů, které jsou trvanlivější a vytvářejí méně obalů. Cílem těchto činností je snížení potřeby nových zdrojů a omezení množství vytvářeného odpadu.

Druhé pravidlo, „Reuse“ (použij znovu), nás vybízí k opětovnému využití produktů a materiálů místo toho, abychom je po jednom použití vyhodili. Příkladem je využívání opakovaně použitelných obalů, opravy rozbitých předmětů a využívání starých materiálů novými způsoby.

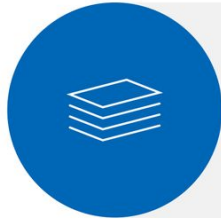
Třetím pravidlem, „Recycle“ (recykluj), je přeměna odpadu na nové materiály nebo produkty. Díky recyklaci lze získat zpět cenné suroviny, čímž se snižuje potřeba jejich těžby a zpracování a také se snižuje množství odpadu odváženého na skládky.

**3 x R neboli
odpovědný
spotřebitel**

Reduce – omez

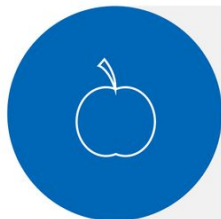
Nakupujme zodpovědně - nepotřebujeme-li několik stejných věcí nebo potravinářských výrobků, nekupujme další, i když nás láká atraktivní sleva. 99 % předmětů vyhodíme do 6 měsíců od jejich nákupu.

Opravdu potřebujeme tisknout každý dokument nebo e-mail? Bez problémů můžeme používat tablet, smartphone nebo notebook.

Vzdejme se zbytečných obalů

Musí naše lednička praskat ve švech? Poláci ročně vyplývají až 9 milionů tun jídla, což pro čtyřčlennou rodinu znamená přibližně 200 PLN měsíčně.

Reuse – použij znovu

Je každý starý, lehce poškozený kus nábytku nebo kuchyňského vybavení k ničemu? Rozhodně ne! Zařízení můžeme opravit, restaurovat nebo předat novým majitelům – tím mu dopřejeme novou, delší životnost.

A co oblečení? To, že se móda mění, znamená, že musíme oblečení vyhazovat? Uchovíme si je do doby, než se móda na ně opět vrátí, nebo ještě lépe – dejme je někomu jinému. O lidi v nouzi přeci není nouze.

Opravdu potřebujeme jednorázové obaly na každý potravinářský výrobek? Plastovému sáčku, plastové láhvi nebo jednorázovému kelímku na kávu trvá několik set let, než se rozloží. My je ale ihned po jejich použití vyhodíme – využijme místo toho opakovaně použitelné obaly a sáčky.

Staré předměty lze také použít zcela novým způsobem. Šaty z oblečení od babičky? Lampa ze staré láhve nebo nábytek z palet – proč ne? Jak odpad využijete, záleží jen na vaší fantazii. Upcycling vám dává neomezené možnosti.

Recycle – dej recyklovat a získej zpět

Některé suroviny používané v elektrických zařízeních, jako je měď, zlato nebo vzácné kovy, musíme získat zpět, poněvadž jejich celosvětové zásoby jsou malé, nebo jejich těžba je velmi náročná.

Pokud máme bioodpadů opravdu hodně, lze je využít jako surovinu pro výrobu bioplynu, který bude sloužit k vytápění našich domovů.

PET lahve, plechovky od nápojů, papír, sklo - to vše se hodí k recyklaci a opětovnému použití. Pamatujme však, že recyklovat bude možné pouze správně vytríděný odpad.

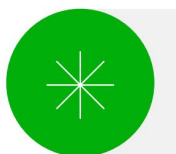
Každá znovu použitá skleněná láhev nám ušetří energii potřebnou k osvětlení místnosti žárovkou po dobu 4 hodin. Fleecová mikina se dá vyrobit z 35 PET lahví.

Elektronický odpad - použitá elektronická zařízení, elektroniku a domácí spotřebiče odvážíme do sběrných dvorů, kde budou předány do speciálních provozů, které se postarají o jejich rozebrání na části, které lze recyklovat.

Zbytky zeleniny nebo ovoce, posekaná tráva, listí nebo drobné větve jsou biologicky rozložitelný odpad, který podléhá přirozenému rozkladu. Tento odpad třídíme zvláště a ukládáme do kompostéru. Časem se nám promění v užitečné zahradní hnojivo.

A co se znečištěnými plasty, mastným papírem, plenkami či jinými produkty, které nelze třídit nebo znovu použít? Ani takovýto odpad ovšem nemusí skončit na skládce. Tento odpad je možné odvézt do spalovny, kde se po spálení za vhodných podmínek přemění na levnou a ekologicky nezávadnou, obnovitelnou energii, kterou lze využít k vytápění našich domovů nebo k pohonu elektromobilů.

Pravidla správného třídění odpadů

Kovy a plasty

Zde máme vyhazovat:

- plastové lahve od nápojů
- plastové obaly na potravinářské výrobky
- vícemateriálové obaly (např. krabice od mléka a džusů)
- obaly od čisticích prostředků a kosmetiky (např. obaly od prášků, kosmetiky, zubní pasty)
- igelitové tašky, sáčky, pytlíky a jiné fólie
- hliníkové plechovky na nápoje a džusy
- konzervy
- hliníková fólie
- neželezné kovy
- zátky a uzávěry na lahve a sklenice

Zde nevyhazovat:

- lahve a nádoby s obsahem
- balení léků a použitý zdravotnický materiál
- mastné balení
- autodíly
- plastové hračky
- použité baterie a akumulátory
- plechovky a nádoby na barvy a laky
- použitá elektronická zařízení a domácí spotřebiče
- balení na motorové oleje

Papír

Zde máme vyhazovat:

- obaly z papíru, kartonu nebo lepenky
- noviny a časopisy
- katalogy, letáky
- školní a kancelářský papír
- potištěné listy
- sešity a knihy
- papírové tašky a sáčky

Zde nevyhazovat:

- papírové ručníky a použité ubrousky
- lakovaný a potahovaný papír
- mastný nebo velmi špinavý papír
- kartony od mléka a nápojů
- papírové pytle na stavební materiály
- tapety
- jednorázové plenky a další hygienické výrobky
- mastné jednorázové misky nebo talíře z papíru

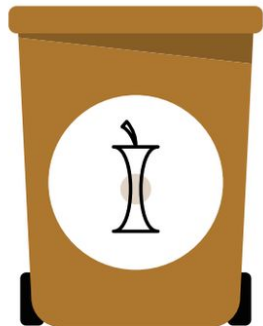
Sklo

Zde máme vyhazovat:

- lahve a sklenice na nápoje a jídlo (včetně lahví na olej)
- skleněné obaly na kosmetiku

Zde nevyhazovat:

- keramiku, květináče, porcelán, majoliku, křišťál
- žárovzdorné sklo
- monitory
- teploměry a stříkačky
- skleněné svíčky s obsahem vosku
- žárovky a zářivky
- světlomety
- balení po rozpouštědel
- zrcadla
- okenní tabule

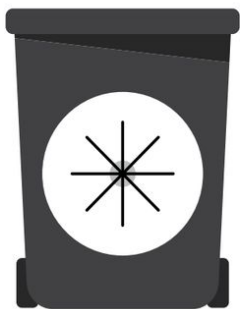
Biologicky rozložitelný odpad

Zde máme vyhazovat:

- zbytky zeleniny a ovoce (včetně slupek atd.)
- větve stromů a keřů
- posekaná tráva a listí
- piliny
- neimpregnované dřevo
- zbytky jídla
- uschlé květy

Zde nevyhazovat:

- zvířecí kosti
- jedlý olej
- zvířecí exkrementy
- uhelný popel
- impregnované a lakované dřevo
- dřevotřískové desky, MDF desky
- zemina, květináče a kameny

Směsný odpad

Do kontejneru na směsný odpad vyhazujte pouze to, co nelze recyklovat.

- hygienické,
kosmetické předměty

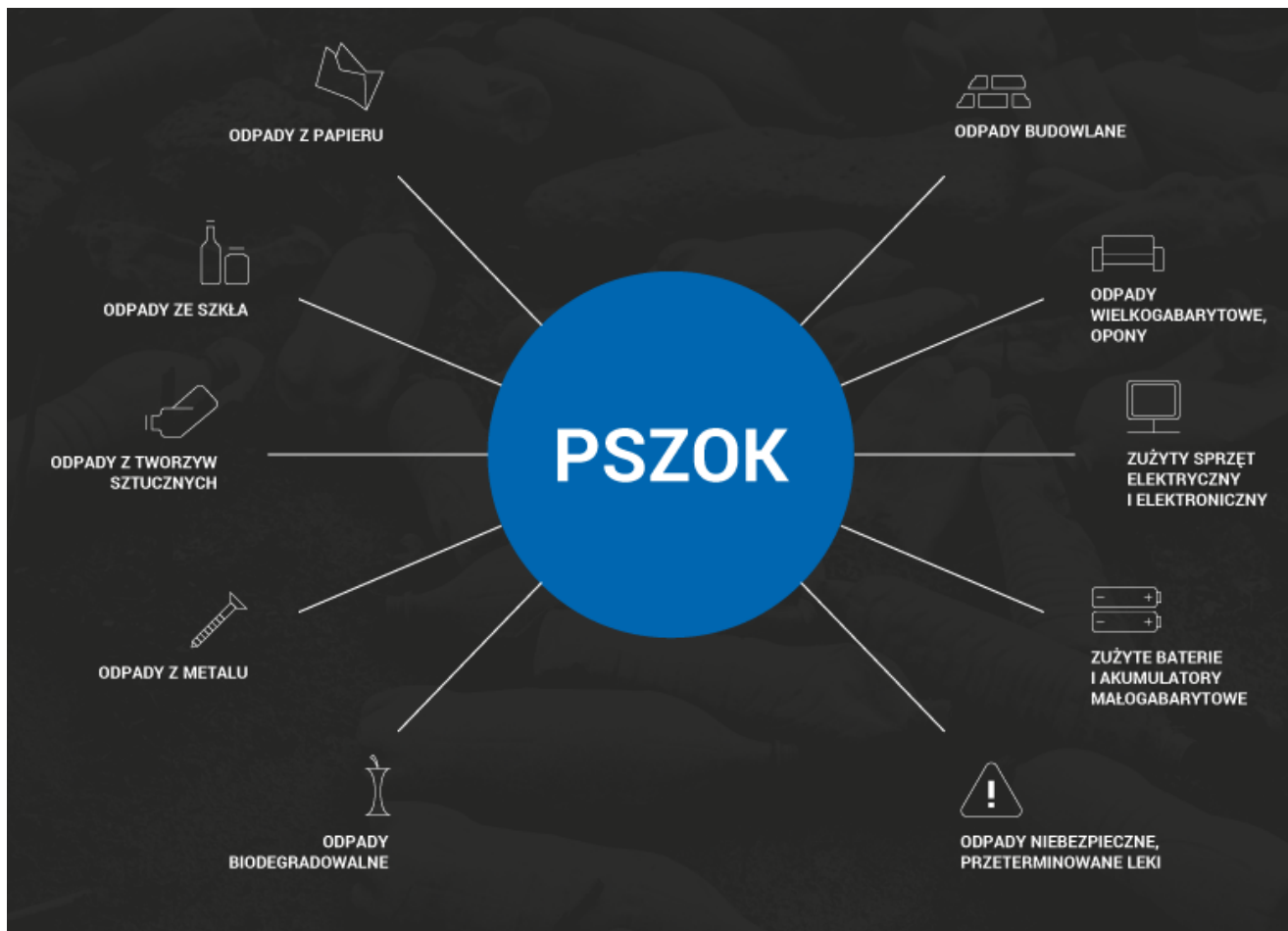

- mastný papír

- porcelán, fajáns,
keramika

**Sběrný dvůr (pol.
PSZOK), tedy místo
sběru tříděného
komunálního odpadu**

Sběrný dvůr

- papírový odpad
- skleněný odpad
- plastový odpad
- kovový odpad
- biologicky rozložitelný odpad
- nebezpečný odpad, prošlé léky
- použité malé baterie a akumulátory
- odpad z elektrických a elektronických zařízení
- objemný odpad, pneumatiky
- stavební odpad

Sběrný dvůr (pol. PSZOK)

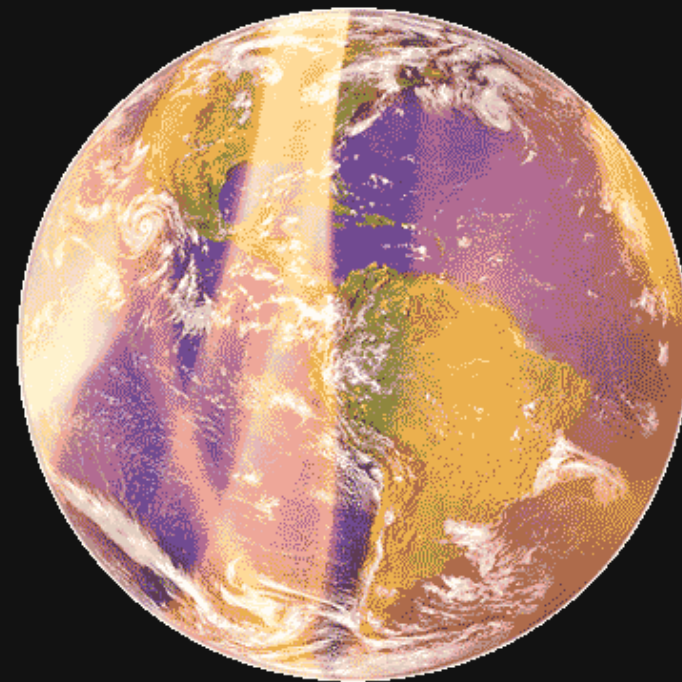
Sběrné dvory, tedy místa pro tříděný sběr komunálního odpadu, jsou speciální místa, kde mohou obyvatelé zdarma odvézt různé druhy komunálního odpadu, které by se neměly vyhazovat do standardních popelnic. Sběrné dvory jsou součástí systému odpadového hospodářství v Polsku a hrají klíčovou roli ve správném nakládání s odpady a ochraně životního prostředí.

Na sběrné dvory můžete vyvážet mimo jiné: problematický odpad, jako jsou použité baterie, chemikálie, elektronický odpad, objemný odpad, použité pneumatiky a stavební a renovační odpad. Některé sběrné dvory přijímají i zelený odpad, jako je listí a větve, a také textil.

Cílem sběrných dvorů je usnadnit obyvatelům třídění a bezpečnou likvidaci odpadu případně škodlivého pro životní prostředí nebo odpadu obtížně likvidovatelného ve standardním systému sběru odpadu. Díky tomu lze tento odpad správně zpracovat nebo zlikvidovat, což přispívá ke snížení množství odpadu odváženého na skládky a zvýšení úrovně recyklace.

Pravidlo 3 x R jako základ účinného nakládání s odpady

Děkujeme!

Interreg

Co-funded by
the European Union

LYSKOR

Czechia - Poland

PROJEKT PT. "EKOSĄSIEDZI" JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO ORAZ Z BUDŻETU PAŃSTWA RP.
CEL PROJEKTU: UTRWALANIE ZAWIĄZANEJ WSPÓŁPRACY POGRANICZA POPRZECZ REALIZACJĄ DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA KSZTAŁTOWANIE
PROŚRODOWISKOWYCH POSTAW, POPRZECZ WSPIERANIE (ALE NIE NARZUCANIE) PODEJMOWANIA DECYZJI NAD ZMIANĄ STYLU ŻYCIA NA BARDZIEJ ZRÓWNOWAŻONY.